

KAJ JE NAGRADA LUX?

Filmska nagrada LUX, ki jo vsako leto podeljuje Evropski parlament, je bila ustanovljena leta 2007. Dva glavna cilja, ki ju želi Evropski parlament doseči s podeljevanjem nagrade LUX, sta spodbujanje javne razprave o evropskih temah ter podpiranje distribucije evropskih koprodukcij znotraj Evropske unije. Distribucija je namreč zaradi jezikovne raznolikosti Ahilova peta evropske filmske industrije.

Filmska nagrada LUX evropskim filmom omogoča, da s financiranjem podnapisov in s pomočjo pri distribuciji dosežejo širše občinstvo. Z nagrado LUX Evropski parlament spodbuja kulturno raznolikost in povezovanje med evropskimi državami.

KAJ SO FILMSKI DNEVI LUX?

Predvajanje treh filmov, ki so se prebili v finalni izbor za nagrado LUX, v vseh 28 državah članicah Evropske unije v istem času. Letošnji filmski dnevi LUX se bodo odvijali jeseni. Za potrebe LUX filmskih dni so trije filmi iz ožjega izbora podnaslovljeni v vseh 24 uradnih jezikih Evropske unije. Cilj tega je približati raznolikost in bogastvo evropskega filma največjemu možnemu številu Evropejcev in spodbuditi javno razpravo o temah, ki jih obravnavajo filmi v izboru za nagrado LUX 2013. Teme, ki jih obravnavajo izbrani filmi, so del življenja vsakega med nami, –pripovedujejo naše zgodbe, se dotikajo naših čustev in naslavljajo izzive, s katerimi se vsi soočamo.

KAKO SO FILMI IZBRANI?

Sodelujoči filmi so izbrani s pomočjo skupine, profesionalcev iz filmske industrije, ki sestavljajo žirijo. Žirija nato tudi izbere tri filme za uradno tekmovanje.

Zmagovalni film izberejo in nagradijo poslanci Evropskega parlamenta. Razglasitev zmagovalca bo letos 11. decembra.

KAJ JE POSEBNO JAVNO PRIZNANJE?

Posebno javno priznanje je podeljeno filmu, za katerega glasuje največ ljudi. Za glasovanje preprosto obiščite spletno mesto luxprize.eu ali Facebook stran, kjer lahko izrazite svoje mnenje. Rezultat javnega glasovanja bo razglašen na mednarodnem filmskem festivalu v Karlovih Varih junija oz. julija 2014. Podelitev posebnega javnega priznanja bo simbolično zaključila aktualni tekmovalni izbor filmov in odprla novega z razglasitvijo novih desetih filmov v uradnem izboru za nagrado LUX.

GLEJTE,
RAZPRAVLJAJTE
- GLASUJTE

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

FILMSKI DNEVI LUX

3 FILMI | 24 JEZIKOV
28 EVROPSKIH DRŽAV
WWW.LUXPRIZE.EU

MIELE

Režiserka: Valeria Golino
Država: Italija, Francija
Leto: 2013
Dolžina: 96 minut
Igrajo: Jasmine Trinca, Carlo Cecchi, Libero De Rienzo, Vinicio Marchioni, laia Forte
Producenti: Viola Prestieri, Riccardo Scamarcio, Anne-Dominique Toussaint, Raphael Berdugo
Produkcija: Buena Onda, Les Films des Tournelles, Rai Cinema, Cité Films
Festivali/nagrade: Cannes 2013, Un Certain Regard; Bruseljski filmski festival 2013; ožji izbor Nagrada LUX, Globi d'Oro 2013 - najboljši prvenec, najboljša igralka (Jasmine Trinca)

Sinopsis

Irene živi osamljeno življenje. Njena skrivna »služba« je, da neozdravljivo bolnim ljudem priskrbi zdravila, sicer namenjena usmrtitvam živali, da lahko dostojanstveno umrejo. Nekega dne priskrbi pripravek novemu »klientu«, ki pa je popolnoma zdrav. Odloči se, da ne bo odgovorna za njegovo smrt in tako se Irene in Grimaldi nehoti zapleteta v napet ter nenavaden odnos, ki bo za vedno spremenil irenino življenje.

ALABAMA MONROE

Režiser: Felix van Groeningen
Država: Belgija
Leto: 2012
Dolžina: 110 minut
Igrajo: Veerle Baetens, Johan Heldenbergh, Nell Cattrysse, Geert van Rampelberg, Nils de Caster
Producent: Dirk Impens
Koproducenti: Frans Van Gestel, Arnold Heslenfeld, Laurette Schillings
Produkcija: Menuet Producties, Topkapi Films
Festivali/nagrade: Berlinale 2013, posebna nagrada občinstva Panorama; CPH PIX 2013; ožji izbor Nagrada LUX; Tribeca Film Festival 2013

Sinopsis

Ljubezenska zgodba med Elise and Didierjem. Ona ima salon za tetovaže, on igra bendžo v bluegrass bendu. Ona govori, on posluša. On je prepričan ateist in hkrati naivni romantik. Ona ima na vratu vtetoviran križ, čeprav je z obema nogama trdno na tleh. Sreča je popolna, ko se jima rodi hčerka Maybelle, ki pa pri šestih letih hudo zboli. Didier in Elise se odzoveta zelo različno, vendar jima Maybelle ne da nobene izbire – skupaj se bosta morala boriti zanjo.

THE SELFISH GIANT

Režiser: Clio Barnard
Država: Velika Britanija
Leto: 2013
Dolžina: 93 minut
Igrajo: Sean Gilder, Siobhan Finneran, Lorraine Ashbourne, Steve Evets, Elliott Tittensor, Conner Chapman, Shaun Thomas
Producentka: Tracy O'Riordan
Produkcija: Moonspun Films, BFI Film Fund, FilmFour
Festivali/nagrade: Cannes 2013, dva tedna režiserjev; ožji izbor Nagrada LUX

Sinopsis

Zgodba o 13-letnem Arborju in njegovem najboljšem prijatelju Swiftyu. Izključena iz šole in odpadnika v soseski spoznata Kittena, ki preprodaja odpadne kovine in začeta zanj s konjsko vprego zbirati staro železje. Swifty ima prirojen čut za konje, Arbor pa poslovno žilico in je spreten z jezikom – idealna partnerja. Ko začne Arbor posnemati Kittena v pohlepu in izkoriščanju, se začno napetosti, ki pripeljejo do tragičnega dogodka in nepovratnih sprememb za vse vpletene.

Ker ima film moč, da nas gane, in kultura, da nas razsvetli.

Ker s filmom in kulturo na najboljši način odkrivamo skupne temelje, pa tudi razlike med nami.

Ker smo združeni v različnosti in ker je Evropska unija naš skupni prostor.

Na sporedu druge edicije festivala LUX FILM DAYS, ki ga prireja Evropski parlament, so filmi **MIELE** Valerie GOLINO, **THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN** Felixa van Groeningena in **THE SELFISH GIANT** Clio Barnard.

Ti trije izjemni filmi skupaj odražajo bogastvo, globino in lepoto Evropske kinematografije. Vsak od njih po svoje obravnava vprašanja, s katerimi se sooča naša družba, in k njim pristopa bodisi realistično bodisi domišljijско, na oster ali blag način.

Vabljeni ste, da si filme ogledate in na spletnem mestu luxprize.eu sodelujete v razpravi o vprašanju, ali je legitimno drugim olajšati bolečino, kadar ne morejo svobodno sprejemati usodnih odločitev (MIELE), o tem, kako se mladoletniki odzovejo, ko jih družba in institucije zanemarijo (THE SELFISH GIANT), ali o tem, kako mlad evropski par nepričakovano prizadenejo tragični dogodki, zaradi katerih podvojni o vseh svojih vrednotah (THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN).

28 EVROPSKIH DRŽAV

BELGIQUE / BELGIË
BRUXELLES / BRUSSEL

БЪЛГАРИЯ
СОФИЯ

ČESKÁ REPUBLIKA
BRNO

DANMARK
KØBENHAVN

DEUTSCHLAND
BERLIN, KÖLN, MÜNCHEN

EESTI
TALLINN

ÉIRE / IRELAND
CORCAIGH / CORK

ΕΛΛΑΔΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ESPAÑA
BARCELONA, GIJON, LANZAROTE, SANTIAGO DE COMPOSTELA, SEGOVIA, SEVILLA

FRANCE
ANGOULÊME, MARSEILLE, STRASBOURG

HRVATSKA
ZAGREB

ITALIA
ROMA, BOLOGNA

ΚΥΠΡΟΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

LATVIJA
RĪGA

LIETUVA
VILNIUS, KAUNAS, PANEVĖŽYS

LUXEMBOURG / LUXEMBURG
LUXEMBOURG / LUXEMBURG

MAGYARORSZÁG
BUDAPEST

MALTA
VALLETTA

NEDERLAND
LEIDEN

ÖSTERREICH
WIEN

POLSKA
WARSAWA, WROCŁAW

PORTUGAL
LISBOA

ROMÂNIA
BUCUREȘTI

SLOVENIJA
LJUBLJANA

SLOVENSKO
BRATISLAVA

SUOMI / FINLAND
HELSINGFORS / HELSINKI

SVERIGE
STOCKHOLM

UNITED KINGDOM
LONDON, BELFAST, GLASGOW

GLEJTE,
RAZPRAVLJAJTE
- GLASUJTE

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

VIDNA TEMA

Najvidnejša tema filma Valerie Golino je evtanazija, ki nemalokrat sproža burne razprave v številnih evropskih državah. Čeprav je nekaj držav, kot so Belgija, Nizozemska in Švica, pod nekaterimi pogoji uzakonilo aktivno evtanazijo, jo večina držav obravnava kot umor in torej kot nesporno kaznivo dejanje. Več držav, na primer Norveška, Finska, Francija in Španija, bolj ali manj nedvoumno dopuščajo pasivno evtanazijo, to je prenehanje zdravstvene oskrbe, če je smrtni izid bolezni neizogiben in bolnik prostovoljno izrazi tako voljo. Nasprotno pa je v nekaterih drugih državah z izrazito katoliško tradicijo, na primer v Italiji, na Poljskem, Portugalskem ali v Grčiji (pravoslavna tradicija), tako ravnanje strogo prepovedano. V Italiji, kamor je postavljena zgodba iz filma Miele, se aktivna evtanazija obravnava kot kaznivo dejanje, za katero je zagroženih od pet do šestnajst let zapora. Kar pa še ne pomeni, da ta problematika ne buri duhov, zato nikakor ne preseneča, da sta film Valerie Golino in stališče, ki ga zavzema, le še prilila olja na ogenj živahnih razprav na to temo.

Vendar tematika filma ni omejena zgolj na argumente za uzakonjenje evtanazije ali proti temu. Film Miele pripoveduje edinstveno zgodbo, v kateri je v igri razkorak med prepričanji glavne junakinje in resničnostjo, ki je nujno bolj zapletena in polna nasprotij ter kmalu omaje vsa njena prepričanja. Gospod Grimaldi je namreč že precej v letih, vendar brez ovinkarjenja pove, da je zdrav in želi narediti samomor preprosto zato, ker nima več nobene volje do življenja. To pa je v popolnem nasprotju s pravili, ki si jih je postavila Irene – kot se v resnici imenuje Miele –, to je pomagati neozdravljivo bolnim ljudem ali invalidom, ki jim ni mogoče pomagati z nobenim zdravilom ali jim kakor koli lajšati trpljenja.

-1-

NA KRATKO

Mlada Italijanka Miele odide v Mehiko, kjer v lekarni kupi škatlo zdravila Lamputal, ki se običajno uporablja pri evtanaziji bolnega psa ... Vendar ob njenem povratku v Italijo ugotovimo, da dekle pripravek nezakonito uporablja tako, da ljudem, ki zelo trpijo, pomaga, da po svoji volji čim bolj dostojanstveno umrejo.

Mlada ženska tako vodi dvojno življenje, saj njeni bližnji ne vedo, s čim se ukvarja. Nato pa se nekega dne nanjo obrne gospod Grimaldi, inženir iz Rima, ki želi uporabiti njene storitve. Njegov odziv postavi na glavo pričakovanja te ženske, ki si je nadela vzdevek Miele¹, in zamaja vsa njena prepričanja.

etiko, bi le težko predpostavili, da njeno ravnanje ni povezano s privlačnim zaslužkom, še zlasti v času, ko Italijo – podobno kot druge južnoevropske države – zaznamuje velika stopnja brezposelnosti med mladimi²... In ko jo Grimaldi vpraša, ali nima „nobenega projekta, nobene ambicije“, mu pripoveduje le o svoji „dejavnosti“, ne da bi z eno samo besedo omenila kakršno koli drugo možnost poklicnega udejstvovanja.

Čeprav je po drugi strani v ljubezenskem razmerju z dvema različnima moškima, se ti odnosi zdijo zgolj mlačni, prepredeni z bolj ali manj pomembnimi lažmi in konec koncev tudi ne ravno zadovoljivi. Ne zdi se, da bi lahko katera od teh zvez prerasla v osnovanje družine ali da bi se lahko v njej rodil otrok: in vendar je podoba pretekle družinske sreče vseprisotna, pa čeprav le kot Irenin spomin na otroške dni, ko je v družbi očeta in še žive matere počitnikovala na snegu. Gledalca zbode v oči še to, da glavne junakinje ne obkroža nobena skupina, ki bi ji mlada ženska pripadala in bi ji torej lahko nudila kakršno koli oporo.

S kinematografskega vidika je režiserka izoliranost oseb poudarila tako, da jih je pogosto postavila za zaslon, steklo ali okno, ki predstavljajo oviro in ustvarjajo razdaljo, kar je najizraziteje prav pri Irene. Enako velja za glasbo, ki si jo mlada ženska predvaja z digitalnim predvajalnikom, medtem ko se sama premika po ulici, obkrožena z brezbriznimi ljudmi.

Ta v nebo vpijoča osamljenost je nedvomno ena od posledic vse večjega individualizma zahodnih družb, ki jih zaznamuje zlasti zaton velikih političnih in verskih ideologij ter institucij, ki naj bi skrbele za socializacijo, kot so družina, sindikati ali šola³. Vendar večja subjektivna svoboda, ki jo z vsem tem pridobimo, hkrati pomeni, da posameznik še težje osmisli svoj obstoj ali ta smisel nekje

poišče, zlasti v kriznih trenutkih, kot je tisti, ki ga sproži Grimaldijeva odločitev.

Čeprav ne gre za neposreden odgovor na to krizo, je edina resnična Irenina strast intenzivno ukvarjanje s športom – kolesarjenjem in zlasti plavanjem v morju. Vztrajanje pri tej samotarski dejavnosti v ledeno mrzli vodi, v kateri je plavanje mogoče le v plavalnem kombinezonu, nedvomno kaže na psihološko uteho, ki jo tako udejstvovanje nudi mladenki kot protitež njenim strahovom (ki kot taki niso nikoli izgovorjeni, vendar bodejo v oči med prizori evtanazije). Vendar gre znova za individualni šport, ki ne zahteva nobene vezi s sočlovekom.

Paradoksalno je, da želi Irene konec koncev prav z Grimaldijem vzpostaviti resnično človeški odnos, ki bi temeljil na zaupanju in odkritosrčnosti, še zlasti po smrti mladega invalida, ki jo globoko pretrese. Inženirju zaupa svoje dvome in se nato v solzah zgrudi v njegov objem. Njegov samomor, ki ga ne more prepričati, bi moral torej v njej spet vzbuditi eksistencialni nemir, za katerega pa kljub vsemu najde – skoraj magičen – končni odgovor med obiskom Sulejmanove mošeje v Istanbulu. Seveda se lahko vsak gledalec sam odloči, kaj pomeni vzlet lista papirja, ki ga v zrak ponese vzgonski veter, o katerem je govoril Grimaldi, vendar pa je v tem prizoru nedvomno mogoče uzreti žarek upanja v svetu, oropnem vseh iluzij.

Michel Condé
Les Grignoux (Liège, Belgija)
<http://www.grignoux.be>

¹ Ime v italijanščini pomeni „med“.

² Leta 2011 je brezposelnost med mladimi, mlajšimi od 25 let, v Italiji in na Portugalskem preseгла 40 %, v Španiji, Grčiji in na Hrvaškem pa 50%.

³ François Dubet, Le Déclin de l'institution (Zaton institucije), Pariz, Seuil, 2002.

-3-

Čeprav mladenka krši zakone svoje države, se ravna po drugih bolj ali manj eksplicitnih pravilih, ki pa trčijo ob nove meje. Ali je treba dopustiti – na kar namiguje Grimaldi –, da se lahko kdo odloči za samomor, ker se je naveličal živeti? Ali je mogoče pomoč pri takem dejanju kakor koli upravičiti? Ob tej moralni dilemi se v mladi ženski oglasi njena vest: v pogovoru z Grimaldijem namreč primerja njegov odnos z odnosom ljudi, ki jim je pomagala umreti v zadnjih treh letih in ki so globoko v sebi želeli živeti, čeprav niso mogli več prenašati bremena, ki se je zgrnilo nadnje ...

Film se torej osredotoča na vprašanje pravil, ki jih postavlja vsaka družba ali pa si jih določi posameznik. Ko se tako Irene zave, da je nehote prekršila zakon, ki je bil zanjo temeljnega pomena, nenadoma ne more več upoštevati niti preprostih pravil, ki naj bi veljala med njenimi posegi (neuporaba nekaterih besed, kot sta „nasvidenje“ ali „želite ...“, ki nakazujejo na morebitno prihodnost). Soočiti se mora še z odzivom svojega sosterilca oziroma „poslovnega partnerja“, ki ji, ko mu pove za Grimaldijev primer, preprosto odvrne: „Nobenih pravil ni!“ Izkaže se, da je neobstoj kakršnih koli norm ali zakona v najglobljem pomenu besede za mlado žensko pretežno breme.

Tako se s filmom prek dvomov glavne junakinje postavlja vprašanje norm v zahodnih družbah, kjer se ne more noben zakon izogniti demokratični razpravi in se ne more več nobena transcendentna instanca, nobena tradicija in nobena (moralna, politična ali kakršna koli druga) avtoriteta vsiliti vsem posameznikom. Vendar neobstoj priznanih norm in razdor – v najglobljem pomenu besede –, kot je tisti, ki ločuje Irene od Grimaldija, hkrati povzročata tudi negotovost ali celo tesnobo, ki sta za marsikoga pretežno breme. Irene se še zdaleč ne želi sprijazniti s tem, da bi starcu pustila

proste roke – nasprotno, želi ga prepričati, naj se svoji temačni nameri odpove. In čeprav ji na koncu vrne stekleničko s pomirjevali, je njegov nasilni samomor na koncu filma hkrati prisposoda spodletelega poskusa mladenke, da bi uveljavila svoje razloge in najintimnejša prepričanja v odnosu do sočloveka ... Film tako dokaj pesimistično izpostavi trdovratnost temeljnega nesoglasja, ki se kaže na več ravneh: med posamezniki, kot sta Irene in Grimaldi, v družinah, kot je tista, v kateri si nasproti stojita bolni brat in sestra, ki je v sebi ogorčena zaradi bratove odločitve, ali konec koncev tudi na ravni evropskih držav, saj dve sosednji državi, kot sta Švica in Italija (ki sta izrecno omenjeni v filmu), v zvezi z evtanazijo vodita popolnoma različni politiki.

EKSISTENCIALNO VPRAŠANJE?

Če presežemo zgolj konkretno vprašanje (ne)legitimnosti evtanazije ljudi ob koncu življenja ali v primeru hudega trpljenja, je Irene ob soočenju z Grimaldijevjo željo posredno postavljena pred vprašanje o samem smislu obstoja – inženirjevega in svojega, pa tudi obstoja vsakega človeškega bitja. Zakaj živeti, se sprašuje starec, če si ničesar več ne želimo, če nam ni več do ničesar ...

Zdi se, da Irene ne more ponuditi resničnih odgovorov na to vprašanje; še več, gledalec dobi celo vtis, da njen obstoj zaznamujeta nekakšna praznina in do neke mere celo odsotnost resnično pozitivnih razlogov za življenje. Njen družinski krog je omejen zgolj na očeta, ki mu laže v zvezi s svojimi nezakonitimi dejavnostmi, za katere se zdi, da ne dopuščajo prostora za nikakršno resnično delo, v katero bi lahko dekle usmerilo svojo energijo. Čeprav namreč upošteva osebno

-2-

NEKAJ SMERNIC ZA RAZPRAVO

- Miele/Irene: svet te mlade ženske se zdi na začetku jasno razmejen. In vendar se dva načeloma ločena svetova postopoma prepleteta drug z drugim. Kje kaže iskati razloge za tovrstno postopno prepletanje?
- V filmu Miele igra glasba pomembno vlogo, zlasti kot spremljava v prizorih samomorov s tujo pomočjo. Vendar to nikakor ni njena edina vloga. Kakšno vrednost ima glasba za glavne junake? Zakaj se zdi, da je potrebna predvsem kot spremljava umirajočim?

-4-